

صافرت سردر طابو صناد لکھاری اخف تصدیم
بانک کرستان

محرر تورکی
رفیق حامی

صاحب امتیاز و مدیر مسئول و سر محرر
مصطفی پاشا

بوداخل شهر ولوابدل آبونہ
۳ مانک دو ۶ مانک چوار
سالیکی ۸ روپیہ
بوخارج اجرت بوسطہ
علاوہ ده کری

بانک کرستان

محرر کوردی و فارسی
علی کمال و م نوری
اعلاآت بدربیک
۳ آنہ ده سینریت
بو همو شتیک مراجعت
به صاحب امتیاز اگری

(زمان گورزو رم رابوردو ایستا پالوان علمه)
(سلاح دستہ صنعت بارقہ تیغ و سنان علمه)

سایمانی

۲ آگستوس

۱۹۲۲

علمی ، اجتماعی ، ادبی ، فنرته یکی حر و سربست ملی به
هفته جاریک دردچی

اسخه یکی به ۲ آنہ ده فروشری

سال ۱ شماره ۵ [دوشمه] ۱۲ محرم ۱۳۴۱ ۴ اپول ۱۹۲۲

بشارت بو دوشمنانه کرستان

له وقتیکا که اسلامیت وک سبیل خروشان آسیا ،
آفریقا و اوروپای استیلا کرد و له پیش انقراض متأسفة
حکومت اندلس دولت عثمانی له اوروپادا فتوحاتی به
درجه بیک و ارتقی کردبو له مدتیکی کمدا همو رومانی ،
همو بلغارستان ، همو صربستان (که ایستا امانه همو یکی
قرالیتیکی سر به خو و مترقین) قره طاغ و یونانستان و
بلاد مجاری استیلا و پایتخت مشهور و معظم و یانهی
محاصره کردبو نه تنها اوروپایی همو اقوام خرساتیانیه و
غیره له رجوشش ام سیلاب اسلامیته خوفناک و بر منع
ام ایستیلایه له کل یکتری دایما حسبجلیان ده کرد و لرزه
ناک بون . فقط بو مقاومتیکی متسه ایانه به هیچ نوعی
موفق نه ده بون . عالم نصرانیت له خوف و هراسیکی
عظیمدات و مهوت مابوه و به اتفاق عظیمیکی
وک اهل صلیبش هیچ پیدا نکرا اکثر حکومت اوروپایی
عالتا همو بو حکومت اسلامیته متبصص و کردن داده
اطاعت بون له پاشتر وک به اندلسیان کرا به تقرب و

اختلات بو نفاق و اخلاق سیمی کرا لم وقتانهدا له بین
اقوام اسلامدا بعضی فساد و تفرقه حاصل بو فتوحات
دستی کرد به ویستان له ایراندا شیعیت تبارزی کرد و
بم واسطه یه ره مخلف له خلافت معظمه مهیبه عثمانی له
ایرانداه تو اووی روی دا یعنی به راستی له سایه مذهبیکی
سیاسی به ره ام حکومت عجمستان حاضره تأسسی کرد
ایتر سلاطین عثمانیه له غم به ره بو شرق و زکران و حکومت
عثمانیش به سبب بی سیاستی و تعصبیکی افراطکارانه وه
ایرانیان حسن اداره نکرد له کل عجمستان طول مدت
مشغول زدو خورد بون بم سببه ره اوروپا نفس راحتی
بو حاصل بو (لامارتین) که یکیکه له عقلا و مؤرخین
مشهور فرنگ له کتاب خودا نویویتی بم نوعه : له
وقتیکندا که شرق و غرب و عالم نصرانیت له بر سیلاب
فتوحات اسلامیته و عثمانیت له تهلکه دا بو و بو امانه
اید بقانما بو بحمدالله له شرق وه شیعیت و بم واسطه یه وه
اختلاف و افتراق له بین اسلامیتدا اصل به اینر
خوف نما .

بنکری برنگاندن و لیکونیروهی نرن
مرکز نرن للتوثیق و الدراسات
Zheen Center For Documentation & Research

بلی ! قومی مانی که له بین خو به نفاق و اختلافی
 بو حاصل بی ابر او قومه شرف و سطوتی نامینی دبی
 به لبعبه غیره و اسف به واسطه حرص جاه و مکان
 له بین خلق سلیمانیشدا احوال نامرضیه برودان دستی
 کرد اوانهی که دیانوت باو کم ایمه به غیراز کاسی هیچ
 نازاین کونه ادعای اعضهتی اوانهی که له وقت خویانا
 له کل ملت له کل وطن غیراز بدخواهی و خیانت
 هیچی تریان نه بوه همو بون به احرار همو بون به وطن
 پرور ماله او مال دگرین له دیوانخایاندا غیبت دکن له
 نظر بعض جهلدارا به قصه می عواقر بیان ارباب فضل
 و عرفان دم دکن نازانن که دم مذمومان دیتته باعث
 تعالی و تظاهر شرف اهل عرفان هر چند اهل
 ام ممالکته که زور یان چاک و خراب فرق دکن و ترجمه
 احوال او مفسدانه او کاسه لسانانه دزانن فقط حیف
 بو قومه که حیف بو ولاته که اوانهی که ترفی کردستانیان
 ناوی ممنون دین اوانهی که چاو یان هر له خدمتکاری به
 نانیان له روندابی بزاین تا کی ام ناپاوانه نانی ناپاوتی
 و دورویی دخون .

مصطفی پاشا

تربیه اولاد

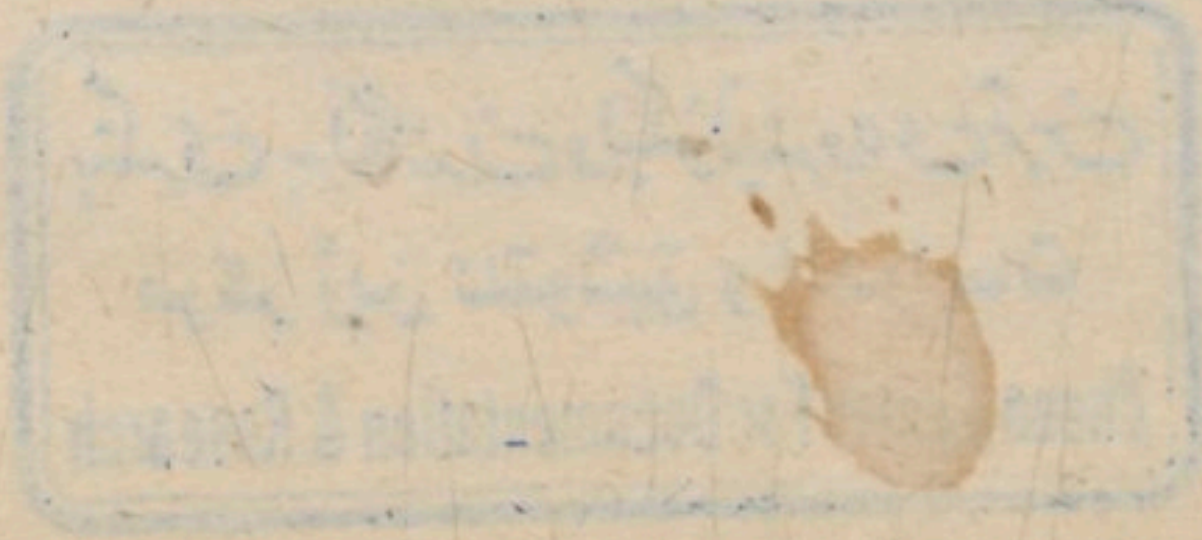
له ممالک متمدنه دا عاده هر کس مندال خوی
 له کل خوی ده گیری مجلس علم و معارفی پی نشان ادا
 بو و اینه که له دماغ او منداله دا او حسه عالی یانه جی گیر
 بی حکایات حکمی پی دلی ، یعنی دایر به موجودات
 و مصنوعات معلومات مختصره می پی دلی ؛ له ده دوازده
 سالیدا بوسیاحت به اطرافادی گیری ؛ که گیشته به ۲۰
 سال بوسائر بلاد و ممالک متمدنه سوقی اکات و بم رنگه
 بو اینه که اولادیان تحصیل عملی بینی سعی و غیرت
 دکن .

له حیاتی امه ایمه منداله کائنات که گیشته به ۴۰۳
 سال رلای دکن له کولانان فیری حرامو کی ابی یاخو
 ای نیرینه لاد ماموستایک که له حجره کبریا مندال دلتک
 دبی و ناتوانی تیا دانیشیت بو امه که منداله که مجبور کا
 به دانیشتن یا قاجی دکاته فلاته یا خود به قامیش سرسامی
 دکا . له پاشا لومندالانان اوانه حب علم و معارفیان بی
 بعضیکیان دچنه مزکوت له خدمت ملایکدا دس اکن
 به خویندن علم له تصریف زنجانی به وه دس بی اکات
 دوسال تصریف زنجانی و سالیک عوادل کوره اپاش
 ۳۳ سال تصریف ملاعلی اخوینی .

که له تصریف ملاعلی بوه وه دس اکات به جامی
 هتا له جامی دیتته وه و یک دو کتبی شرع دخوینی
 یا آخری عمرتی دمری یاخو عمری دگاته ۲۵ ، ۵۰
 سال ریشی سپی چاوی کم حکم دبی . اگر مسئله یکیشی
 لی پیرسنه وه دلی باسیری کتیب بکم . ولبر بی اداره بی
 سرخوی هلدگری دبی به ملای لادی .

او مندالانمش که نه چنه مزکوت بوخویندن
 بچنه مکتب ۳۳ : ۴ سال اخوینن اپاشا که ترفیعان کرد
 باو کو دایکی بو تحصیل دلی نایه مقدار یکی کافی پاره بو
 صرف بکا و بینیریتته مملکتیک تحصیل یکی مفید بدنی بی
 دلی (اوا خویندنت تو او کرد ایترچیت لی بکین بوچی
 و کو کوری فلان عرفیالی نادیت به حاکم بی به پولیس
 یابه فراش) او منداله فقیره مجبورابی دس اکا به عرفیالی
 نویسن به هاتوچوی دایره کان هتا ایشیک بدوزیتته وه
 لبرامه سفیل و سرگردان دبی .

له ام معروضانه سوء تفهم حاصل نبی بنده هیچ
 وقتی نالیم خوانخواسته تحصیل مزکوت خرابه فقط له
 لام وایه له مزکوتانیشدا و اینه که طلبه کائنات تحصیل یکی
 باش و مختصر بدین اصول جدیده پیش تعقیب بگری و



و کوله مصر داله جامع از هريدا تحصیل دکري ، تحصیل اصول عربيه و دينيه يش ديسان و تدریس بکري و يا خود سالی دو، سه فیهی زیرک و گنج بو اکمال تحصیل بو مصر بوجامع از هری بنیرری تاله کردستاندا علمای بانکر و متفنن زور بی .

علی کمال

مجاوره بکی اقتصادی

کاک رسول : هو و ماندونی ! احوالکت چونه ؟ بوچی هانویت ؟

صوفی مراد : خوا ایت راضی بی تا بای خراپم !

کاک رسول : خوا نکات بوچی ؟

صوفی مراد : والله بایم چی سالیکه به خو مومالو مندالمه وه خزمتی رز اکین ایکیلین ایبرین کچی ایستا همو حاصلاته کیم هیناوته شار او له خانه کی غفور آغا کوتوه پاره کوا یکم بوناکات و حتی هیچ لیسی نابرسن و چند روپیه بکی حق شکر و جای او پیاوش قرضارم او اهلی بیچام نیه بیده می ایت خرابی له اما خراپترانی چی بی

کاک رسول : تو کواکت ندراوه کوا بوچ اهکی ؟

صوفی مراد : بلی ! ندراوه بلام دلین باوی نماوه منیش مجبورم بی گورم !

کاک رسول : هیچ مراق مکه بخوامنیش و کوتو واهه خوت ازانی چوارسال لمو پیش نژیکی دو صدایره یکم هبو بازار کان بوم هر ضرورم اگر دهمو وختی وارداتم له صرفیاتم کتر بو ایت بره بره کومه نهاتی بوم به عطار ایستاش کوتومه ام حالی سیدل و برده استی فروشته امهش ادارم درناهینی و کسیش نایکری .

(لو وخته دا شخارطه بکی هلگرت و جگروه بکی

دا کیرسان)

صوفی مراد : مالویران که توسیدل کرکوک و بردواسی

چاک و پوشوی ۳۳ طلاقهت هیه له جگروه

کیشانت چی ؟

کاک رسول : کوره ام ایشه منیش و کوهینه کی تو وابه

که توش میوز و خولاو و دوشاوی سپی

و سجویق و باسوقت هیه چینه له شکر و چایی ؟

صوفی مراد : بلی راس اه بی ام نکپته همومانی کرتوه تا کو

دوم قوندره له بیکات کار که چی عبا بدا به

شانیا کبابچی طاعین موصل بکا به تاوهاتی

توتونچی نیرکله ، سیدل فروش جگره بکیشی

صاحب میوز چایی نوش کا ، جولا بلوری

و طاقه له برکا دیاره شتی ولاتی خومان

هرزان و بی قیمت ادبی و کس بی رضا نابی

و شتی جیکایان تریش بم نوعه کران ادبی و

له بری پاره بی پیمان ناگری .

کاک رسول : انجا چاره چیه .

صوفی مراد : چاره امه یه که ایمه ایتر نلین یا له بغدادی

بچین و رانک و چوغه فری دین و عبا بدین

به شانانا و بلین یا دیوا خنه که مان کرم بیت

او شوچه خوشانه زمان باو کو با پیرمان ترک

بکین سهره سیری سماورمان بیت .

شتی ولاتی خومان له ناو خومانای کرین و

بی فروش-بن و پاره خومان نلین به شتی

ولاتی ترا ایتر خومان دولتمند این و قط فقیر

نابین .

واکر امر و پیشمان نکریت استغنا له شتی

اجنبی بکین والبسه محلی له برکین ، نلین

کواکه مان باوی نماوه کورج بچین جلی تازه

درست کین هیچ نبی درنک دونک الیسه

درمت کین .

خو اگر بیتو مانکو مانک دفر یکی واردات

و مصارفاتی خومان بکین و همو وختی به

قدر واردات باکو له بر تنکانه له واردایش

کتر خرج کین اتر نور علی نور اهی قط روی

مخچه جی نابینین .

کاک رسول : اشم بالله راز اهی کی آفریم بو خوتو قصهت .

احمد حمدی

مجادله افکار

افکار متنوعه . حسیات متلونه

ح - هانه مالی مام دانیش ووتی امر و قصه یکی غریب

بیستوه !

م - آدهی بزائم چیه ؟ خیر ابی انشاالله !

ح - کوره ته بخوا نه خیره نه تره ماش !

م - ده درنکه بلی دلم تقی !

ح - کوره نازائم بایم جی الین چوار اعضا بو مجلس

لوا تعین اکن ام اعضا یانه و کو خلق الین اماندهن

به عرب به کان خوب بخوا اکر امه راست بی شتیکی خرابه

م - گوايه بوچی خرابه ؟

ح - له خرابه ترچی تره به ؛ عرب خوی محتاج معاونت

و ارشاد یکی تره ایمه بدرین به او چون دبی استعاره

له مستعیر چون درسته ؟ سوال له سوالکر چون

قابله ؟ [کندیبی محتاج همت بر دده]

م - بخوا من بزائم بماندهن به عرب شتیکی زور

باشه چونکه خوت ایزانی ایمه معاملات تجاریه مان

لکل اوانه ، هر چه توتونمان هیبه اچی بو اوی

شکرو چا و کونایش لوان اکرین !

ش - سلام و علیکم .

م ، ح - عجم اسلام . فرمو دانیشه .

ش - بخوا ایشم میه .

م - توخوا دانیشه توزی کوی لم قصانه بکره .

ش - کوره قصه ی جی حقم چیه به سر ام قصانه وه

خوای اکره دنیا به سر یکا کاول ابو .

م - آخر جی بوه ؟

ش - کوره نازائم بناخیرم امسال نم زانی دستم رایه او

خان و دوکانانه که تو او یان بکم و نجاتمی یکی له بر

بلدیه نه خشت سور نه کج نه قسل دست نا کوی .

م - احا مالت ویران بی یکی داوای عرب یکی بم بسته

ارضه وه داوای حقوق ملیه ی خوی اسکا یکی

پرو پاغنده بو تورک اکا یکی تو هر له سر فاک و

فیکی خونی .

ش - کوره باو کم من دخلم چیه به سر امانه وه من اموی

که مسعی اسلام بارانی پله فی تاییسینیتته وه ایوه اکر

حظ لم نوعه قصانه اکن راوستن ایستا . . . ثان

بو انیرم .

اونده دم به جگره یکه وه بنی کابرای نارد .

س - که هات بی سلام فیسه کی له سری داکرت دانیش

وتی اوه بائی جی اکن :

م - بائی خومان اکن .

س - له پاش مکالمه یکی زور وتی باوکی باو کم ایوه هیچ

نازائن هر له خوتاتوه قصه اکن ایمه اسلامین ترک

دولتیکی اسلامه هیچی اوی خوش نوی کافره اسر

ایمه و لازمه دایما هر ترکان بوی . چونکه ولی

نعمتی قدیمان .

م - ماشالله ای عرب اسلام نین هر ترک اسلامین

خوا که فرموتی (انما المؤمنون اخوة) هر مقصودی

ترکه نه والله مقصدی عرب یشه .

و - لوی وه رابورد که کوی لم قصانه بو راوستا .

س - دوام له سر قصه كرد و ايوت تورك ماتيكی جسور
و ازايه بزانه لم روزانه دا چون سمكوی محو كرده وه .

و - به حدته وه . چي چي چي !

س - اجا حدت بوچ اكي سا بخوا لم روزانه دا پانزه
قبل اوردوی كچايه كان ون بو بو وختی خبريان زانرا
هر له چاريه وه كه پايخت سمكوی به سوتانيان و
تالانيان كرد و سمكويشيان اسبر كرد .

ماوتی



سمكو و عجم

بنا له اخبار استامول غزته الرافدان نوی و به كه
لشكر سمكو داخل تبریز بوه . وزارت طهران له خوفا
طلب معاونت و امدادی له فرقه یازدهم بواش . و يك
(روسیه) كرده .

« صبا هلسه دخیات بم برو بو چاری لای سمكو »
« بیلی تاوی بدا اسپی هتا تبریز و قافلان كو »
« هئو كر انج كرمانشاه به آواتن به جان و دل »
« سنه حاضر هئو خاتی دلین بی لشكر سمكو »

احوال سوریه له كل فرنسزه كان دا

(سلطان پاشا الاطرش) كه رئیس عشیرت درزی به
له ژیر قومانده خویدا جمعیتی كه هئو درزی بون له عایپی
فرانسزه كان هلساون و بو سر قوتیكی فرانسز كه عبارت
له ۶۰۰ سواری و له اطراف شهر صیدایه هجومیان كرده
له مصادمه دا له فرانسزه كان ۱۷ سواری و دو ضابط
كژراوه . فرنكه كان بو امة له اطراف عسکر كرد بكنه وه
امانیان برده وه جيكایكی مستحکم خویان .

ام عصیانه زور دوام اكا . طیاره یكی فرانسز
كوتوده خواره وه له اهالی جیروت کلی كس هجومیان
كرده وه قشله فرنكه كان ۱۵ عسکریان كشته وه .

له شام دا او روزه حكی كه له علیه اعضای جمعیت
(حزب الجراید) صادر بو وه له طرف اهالی به وه نمایش

كراوه بسته و كورانی ملی خويزراوه ژنانیش لم نمایشه دا
اشترایان كرده . ژنان لای خویشمان هر لایه لایه
دزان و نشی درین .

بولشویك و بریتانیا

استامول ۱۳ آگستوس ۲۲ - به نظر تلغرافیکه وه
بولشویك روس له تريك باطومه وه به بهانه امه كه له
پیشا عاند به روسیه بون ۳ واپوری انكلیزیان دست
پیاگرتووه و لبرامه كه تجارت بریتانیا وستاوه له طرف
بریتانیا وه باپوریكی حربی بو باطوم نیراوه .

استامول ۱۰ آگستوس ۲۲ - قوتی یونان كه له
تراکیا وه بوسر استامول بو حرکتیان امر درابو له سر
خط چتالجه وستاون و دستیان كرده به گرانه وه .

قاهره ۱۳ آگستوس ۲۲ - له ماموران موظف
وزارت زراعت مصر [میستر براون] لکل منداله كانیا
له ناو عربانه دا كه بومالی خویان گرانه وه پینج كس به
لوروره وه هجومیان كرده وه سر . عرب به چي به كه
كوزراوه ، میستر براون خوی و مندالیكی و داین
منداله كانی بریندار بون . متجاسر ام چنایته هر چند
دلین طابئه مكاتب بون اما هیچیان در دست نكراوه .

تجسیرات

۹ محرم ۱۳۴۱

بو مقررات كردستان مدتیكه جناب حاكم سیاسی
معالیانی له كل مندوب سامی وام ذاته یش له كل لوندرو
مشغول مخابره جناب مندوب سامی ایستای جناب میجر
كردلدمیش مآذون و مفوض فره وه :

كه به عموم اهلی لوای سیامانی خبریدات عنقریب
میدانیان ده دریت بو حل كردنی مسئله تشكيل كردنی
حكومتك بو كردستان یعنی به سرستی فكري خویان
درمیان بكن و بو حسولی ام نیه خیره جناب مندوب

سامی له‌کی حکومتی انکلتره خریک مخا بره به تا سکو
ترتیبکی باش دابرتیت و لم روزانه دا به اهالی تبلیغ
و قسیم ده کریت .

جناب شیخ محمود افندی له کل شیخ محمد غریب
افندی له کریتوه بو بغداد نقلیان له طرف حکومت
مفخمة بریتانیاوه مساعده کراوه .

بانگ کردستان

پولونیا

حکومتی نازده پولونیا که نفوسی تقریباً بیست میلیون
دهنی و اراضیه کی معدنی زور و به قیمتی هیله له ترسی
مخاطره بولشویک روسیه و چا و طمی المان مجبوراً
له کل فرسه و بلچیکا اتقی بستوه .

نظر به مسامحات آزه ره له هموند له طایفه بکراده
کریم بک فتح بک له طرف ناو دشت نماوه بو چه طرفی
چووه معلوم نیه وضع و حال وانیه و کوله نسسخه کی
پیشودا نوسرا بو هر وایه فقط قوت تازه کی حکومتی
له کل طوب و سائره کیشتووه ته دربنده .

مژده بو [لامان باشه] کان

لم روزانه دا شایه یکی غریبی تر هیله که له افواه
خواص دوران اکات : دلین له بغداده وه ۱۶ ذوات
تشریف دهینن بوسلمانی گویا امتیاز بعضی معادنیان
ورگر توه یا خود وری دگرن و گویا ام کسانه له سلیمانیدا
چونکه اوتیل ، ریتوران و سائره نیه له مالی [لام
باشه] نامهمان دین . ایمه ایستا بو مراسم خوش آمدی
هیچ نانوسین نابزانین راسته یاناً فقط احوال کردستان
بم نوعه کوا دهی بینین به معنی ماوه ملک ام قومه
معدن غیر مکشوفه به قیمتی ام ملته کی دهی فروشی
به کی ما ددری ؟ اگر معدن خنوز و نوته جدا له
دوکی امانه و ورشی به هیچ لایک ندا اکر زیوو آلتوه
[و تکوی بها.....] او اناه که حظی بی دکن له حکمی

ام آینه کریمه به محفوظ بن .
امه دمای نانگه . بو او مهانانه امرام مانگه .
حفید زاده جناب شیخ قادر افندی ایستا تشریفی
کیشته سلیمانی بخر بی .

هان و روین

له ازکیای کنجان وطن مفتش پوسته و تاغراف
جناب احمدنوری افندی که مدتی بو له کرکوک وه بو
تفتیش بوسایمانی هان بو روزیکشمة پیشو عودتی کرده وه
بو کرکوک خدا حافظی بی .

اعماله

دوسیه ۱۷۹ - ۱۹۲۲

او خانه کده بازار سلیمانی واقعه و به خانه سو تاو
معروفه ربعی عائد به محمود پاشای جافه به ۶۱۱۰ روپیه
بو عهده مشتری احاله اولیه کی کشیده و بو احاله قطعیه
تا پانزه روز وضع مزایده علیه کرا لم مدته دا صدی بدیج
ضام قبول دکری هر چه طالبه صدی ده تأمینات
مستصحباً مراجعت به دائرة اجرا و منادی توفیق آغا
بکات .

۳۱ آگستوس ۹۲۲ مأمور اجرا
۰۲ وهبی

دوسیه ۱۷۶ - ۱۹۲۲

خانویک له کره کی کو بزه واقعه و به خانوی قادر
و حه رسول و حاجی فرج و طریق عام محدودده به
اعتبار شش بش یک بشی که عائد به حه علی متوفیه
له باتی ماره بی ژنی خدیجه افروشری بناء علیه به احاله
اولیه تا ۳۰ روز وضع به مزایده علیه کرا هر چه طالبه
صدی ده تأمینات مستصحباً مراجعت به دائرة اجرا
و منادی توفیق آغا بکات .

۳۰ آگستوس ۹۲۲ مأمور اجرا
۰۲ وهبی

له چاپخانه حکومت له سلیمانی چاپ کرا